

Strateška procjena uticaja na životnu sredinu za Program istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju Crne Gore predstavljena je u Privrednoj komori na sjednici Odbora za energetska efikasnost i zaštitu životne sredine, 12. aprila 2016. godine.

Ivana Vojinović, generalna direktorica Direktorata za životnu sredinu u Ministarstvu za održivi razvoji i turizam, kazala je da je riječ o sveobuhvatnom, brižljivo sačinjenom dokumentu koji se odnosi na projekat od izuzetnog značaja za društveno ekonomski razvoj Crne Gore, a naročito zbog potencijalnog uticaja na životnu sredinu. Ona je kazala da su evropski eksperti pozitivno reagovali na dokument prilikom čijeg pisanja su konsultovane Italija, Albanija i Hrvatska.

Direktor Uprave za ugljovodonike Vladan Dubljević kazao je da će ovih dana u parlamentu biti ugovori koji su parafirani sa naftnim kompanijama Eni i Novatek, koje će u narednih sedam godina istraživati naftu i gas u našem podmorju i ukoliko pronađu komercijalne količine u narednih 30-40 godina proizvoditi ove ugljovodonike. Sledeći tender je predviđen za dvije do tri godine.

- Istraživanje nafte i gasa je kontinuirani ciklični proces, a osnovni cilj Programa je zaštita interesa Crne Gore i njene životne sredine - kazao je on.

Dina Skarep iz Uprave za ugljovodonike, predstavljajući pomenutu stratešku procjenu uticaja, kazala je, između ostalog, da su njome identifikovana osjetljiva područja i ključne mjere za ublažavanje uticaja istraživanja nafte i gasa.

Preporuke su: neophodno je izvršiti detaljne studije procjene uticaja za svaku grupu aktivnosti vezanih za istraživanje i proizvodnju; strogo poštovanje perioda migracije i sezonskih efekata kako bi se zaštitila morska fauna i biodiverzitet; nulto ispuštanje materijala od bušenja u more; odlaganje opasnih i štetnih čvrstih otpada van Crne Gore; neće biti nepotrebnih emisija u vazduh; poštovanje strogih procedura kako bi se izbjegle akcidentne situacije i ispuštanje hemikalija/ugljovodonika u Jadransko more, uključujući i izradu studija bezbjednosti i plana za akcidentalno izlivanje nafte i djelovanje prije započinjanja bilo kakvih aktivnosti; sveobuhvatna snimanja morskog dna prije izvođenja bilo kakvih aktivnosti (dio procesa izrade studije PU); 85% državnih prihoda ostvarenih proizvodnjom ugljovodonika će se preusmjeravati u poseban fond.

Zamjenicu predsjednika Odbora Biljanu Gligorić, koja je vodila sjednicu, interesovalo je da li odluka Hrvatske da se u toj zemlji stavi moratorijum na istraživanje ugljovodonika može uticati na proces u Crnoj Gori. Ona je pitala i jesu li prilikom izrade strateške procjene korišćena uporedna iskustva iz zemalja koje, poput naše, imaju veliko učešće turizma u BDP-u, te o uticaju eksploatacije ugljovodonika na razvoju te grane.

Dina Skarep je odgovorila da je suživot turizma i proizvodnje ugljovodonika potvrđen u

praksi o čemu govori da je više od 1.300 bušotina u Jadranskom moru, među kojima su i hrvatske u blizini Istre koje ne utiču na razvoj njenog turizma. Takođe je navela primjer Grčke, kod čijeg se popularnog ljetovališta, ostrva Tasos nalazi naftna platforma. Norveška, kao zemlja koja razvoj najviše duguje nafti, takođe ima veoma razvijeno ribarstvo i nema problema u koegzistenciji te dvije grane.

Vladan Dubljević je prokomentarisao da je Hrvatska u ovaj proces ušla sa manje priprema nego Crna Gora, te da su političke promjene značajno uticale na odluku o moratorijumu dok se utvrdi ispravnost procedure.

- Država ima obavezu da valorizuje fosilno gorivo ukoliko bude pronađeno u našem podmorju - zaključio je on.

Dragan Žinić, Adria Invest Budva, kazao je da su ugljovodonici potencijalno ozbiljan resurs razvoja Crne Gore, i da mu se mora pristupiti uz značajne mjere predostrožnosti.

- Za državu mora da bude fokus na kvalitetu istraživanja nafte i gasa a ne na komercijalnim povoljnostima koje mogu nuditi izvođači radova - rekao je Žinić.

Dubljević je na to komentarisao da je Zakonom utvrđeno da će država uzimati 54 odsto profita od proizvodnje ugljovodonika te da zato cijena sa kojom izlaze ponuđači na tenderima nije od presudnog značaja.

Aleksandru Kiković, UNDP, interesovalo je na koji način će biti pravno utemeljen naftni fond u koji će biti uplaćivano 85 odsto državnih prihoda od ugljovodonika, na šta je Dubljević kazao da će to biti putem lex specialisa.

Potpredsjednik Privredne komore Stanko Zloković afirmativno je govorio o ovom dokumentu, i izrazio žaljenje što sa sličnim obuhvatom nije rješavano pitanje proizvodnje električne energije iz hidropotencijala. On je ocijenio da postoji značajan prostor da crnogorske firme uzmu učešće u ovim poslovima kao partneri istraživača nafte i gasa, i da će Komora tu temu potencirati.

Odbor je razmotrio i Analizu stimulacija po opštinama za investitore koji ugrađuju opremu za korišćenje solarne energije.

Od 23 opštine u Crnoj Gori, sedam su Odlukom o naknadi o komunalnom opremanju građevinskog zemljišta predvidjele povoljnosti investitorima koji ugrađuju solarne panele: Berane, Budva, Cetinje, Nikšić, Rožaje, Tivat i Ulcinj, dok je u Podgorici u toku proces donošenja ove odluke.

Kako je navela sekretarka Odbora Marga Koković, opštine Budva i Tivat prednjače sa pogodnostima - propisale su da iznos za umanjenje naknada od komunalija bude 200 € po kvadratnom metru instalisanog panela. U Beranama, Cetinju, Nikšiću i Ulcinju (Podgorici) taj iznos je 100€/m², dok je u Opštini Rožaje predviđeno umanjenje za 50€/m².

- Kao opština koja je najviše preduzela aktivnosti u oblasti unaprijeđenja energetske efikasnosti na nivou Crne Gore, Tivat je 2014. godine dobio prvu nagradu za najbolju praksu u oblasti „Energetska efikasnost u lokalnoj samoupravi” - rekla je Koković.

Umanjenje naknade, odnosno povraćaj sredstava regulisaće se nakon izdavanja upotrebne dozvole, po zahtjevu investitora, aneksom ugovora o naknadi, a na osnovu izvještaja komisije nadležnog organa.

Na osnovu podataka iz opština, pruženih na inicijativu Komore, zaključuje se da na obračun poreza na nepokretnosti još ne utiče ugradnja solarnih kolektora. Shodno novom zakonu koji će se primjenjivati od 2016. godine, uvećati svi porezi na nekretnine.

Dragan Žinić je ukazao na problem što sve opštine na primorju ne stimulišu ugradnju solarnih kolektora. Prema njegovim riječima akcenat treba da bude na stimulisanju ugradnje solarnih panela u kolektivnoj stambenoj gradnji.

Potpredsjednik Zloković je kazao da će se Komora angažovati da opštinama predoči potrebu za ovakvim stimulacijama. Prema njegovim riječima, potrebno je ispitati mogućnosti da se i međunarodnim sredstvima podstakne razvoj solarne energije u našoj zemlji, kao što je i ranije bio slučaj.

Prema zakonu o efikasnom korišćenju energije, svi projekti zgrada na primorju moraju sadržavati solarne kolektore i da je to potrebno dosljedno sprovoditi.

Predsjedavajuća Gligorić informisala je članove Odbora da je otvoren IPA program za prekograničnu saradnju - Interreg trilateralala između Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske, gdje je predviđena posebna programska linija za energetske efikasnost.

Pojedinačni iznosi po projektima su od 500.000 eura do dva miliona. Ovi programi još nijesu otvoreni za preduzeća, ali jesu povoljni za državne institucije koje su članice Odbora.

izvor: privrednakomora